

Høringsnotat

Endring i forskrift om gebyr ved behandling av søknad om autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning og godkjenning av etterutdanning for spesialister

Utsendt: 18. desember 2023

Høringsfrist: 7. februar 2024

1	Innledning	3
2	Gjeldende rett	3
3	Bakgrunn	4
4	Departementets vurdering og forslag.....	5
5	Økonomiske og administrative konsekvenser	6
6	Forslag til endringer i forskrift om gebyr ved behandling av søknad om autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning og godkjenning av etterutdanning for spesialister	6

1 Innledning

Regjeringen har i Prop. 1 S (2023-2024) foreslått bevilget 20 millioner kroner til å redusere kostnader forbundet med gjennomføring av tilleggskrav og gebyrer for behandling av søknader om autorisasjon og spesialistgodkjenning fra helsepersonell med utdanning fra utlandet. Det er foreslått 13,5 mill. kroner for å holde gebyrene lave og 6,4 mill. kroner til lavere kostnader for tilleggskravene.

Under forutsetning av at Stortinget vedtar den foreslåtte bevilgningen, foreslår Helse- og omsorgsdepartementet i dette høringsnotatet å endre gebyrnivåene i forskrift om gebyr ved behandling av søknad om autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning og godkjenning av etterutdanning for spesialister. Departementet foreslår å redusere gebyret for behandling av søknader om autorisasjon og spesialistgodkjenning fra søkere som har utdanning og spesialistutdanning fra land innenfor EU/EØS og utenfor EU/EØS.

2 Gjeldende rett

Helsepersonelloven § 48 lister opp hvilke yrkesgrupper som er omfattet av kravet om autorisasjon. Helsepersonelloven § 48 a regulerer vilkårene for å få autorisasjon.

Helsepersonell som ikke har rett til autorisasjon etter § 48 a, kan få lisens, jf.

helsepersonelloven § 49. Spesialistgodkjenning for leger og tannleger reguleres i forskrift 8. desember 2016 nr. 1482 om spesialistutdanning og spesialistgodkjenning for leger og tannleger (spesialistforskriften) og spesialistgodkjenning for sykepleiere reguleres i forskrift 19. november 2019 nr. 2206 om spesialistgodkjenning for sykepleier.

Forskriftene er hjemlet i helsepersonelloven § 51. For å få spesialistgodkjenning som lege, tannlege eller sykepleier er det en forutsetning at vedkommende har norsk autorisasjon.

Helsedirektoratet gir autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning mot nærmere fastsatt godtgjørelse, jf. helsepersonelloven § 53. Den enkelte søker betaler et gebyr for behandling av sin søknad. Gebyrene skal finansiere Helsedirektoratets kostnader ved å saksbehandle søknader fra den som ønsker autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning.

Nivået på gebyrene er regulert i forskrift 9. februar 2023 nr. 190 om gebyr ved behandling av søknad om autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning og godkjenning av etterutdanning for spesialister.

For behandling av søknad om *autorisasjon* og *lisens* betales følgende gebyr, fastsatt i § 2:

Søknad om autorisasjon fra norskutdannede – automatisk saksbehandling	Kr 750
Søknad om autorisasjon fra norskutdannede – manuelle saker	Kr 2 000
Søknad om autorisasjon fra utdannede innenfor EU/EØS	Kr 2 500
Søknad om autorisasjon fra utdannede utenfor EU/EØS	Kr 3 500
Søknad om autorisasjon fra utdannede i Storbritannia og Nord-Irland	Kr 2500
Søknad om lisens fra helsepersonell over 80 år	Kr 2 000
Søknad om fagområdelisens fra leger utdannet utenfor EU/EØS	Kr 3 500

For behandling av søknad om *spesialistgodkjenning* betales følgende gebyr, fastsatt i § 3:

Søknad fra leger med spesialistutdanning fra Norge	Kr 5 000
Søknad fra tannleger med spesialistutdanning fra Norge	Kr 4 000
Søknad fra leger og tannleger om konvertering av spesialistgodkjenning fra EU/EØS	Kr 5 000
Søknad fra leger og tannleger med spesialistgodkjenning utenfor EU/EØS	Kr 6 000
Søknad fra leger og tannleger med spesialistgodkjenning fra Storbritannia og Nord-Irland	Kr 5 000
Søknad fra sykepleier i klinisk allmennsykepleie	Kr 2 400
Søknad om bekreftelse av læringsmål for leger med delvis gjennomført spesialistutdanning i et annet land, jf. forskrift 8. desember 2016 nr. 1482 om spesialistutdanning og spesialistgodkjenning for leger og tannleger (spesialistforskriften) § 32	Kr 2 000

Satsene vurderes i forbindelse med den årlige budsjettprosessen, og eventuelle justeringer skal skje i tråd med den lønns- og priskompensasjonen som årlig blir innarbeidet i statsbudsjettet for de statlige etatene under departementet, hvor vektingen blir 80/20, med lønn som største del.

3 Bakgrunn

Forskrift om gebyr ved behandling av søknad om autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning og godkjenning av etterutdanning for spesialister trådte i kraft 1. mars i år. Før dette tidspunkt var gebyrene ikke forskriftsregulert. Gebyr for behandling av søknader om autorisasjon var 1 665 kroner, uavhengig av profesjon og uavhengig av hvor søker hadde sin utdanning fra. Gebyret for behandling av søknader om spesialistgodkjenning var likt uavhengig hvor søker hadde sin utdanning fra.

Gjeldende gebyrsatser er innrettet med utgangspunkt i hvor ressurskrevende saksbehandlingen er ved de forskjellige typene søknader. Departementet viser i denne sammenheng til Finansdepartementets Rundskriv R-112/15 *Bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering* der det er fastsatt vilkår for å innføre og endre statlig gebyr- og avgiftsfinansiering. Det kommer fram av rundskrivet at betalingen ikke skal overstige kostnadene ved å produsere og levere tjenesten, og at betalingen fullt ut bør dekke kostnadene ved å produsere og levere tjenesten basert på kostnadseffektiv drift.

Dagens gebyr dekker ikke fullt ut Helsedirektoratets kostnader ved å saksbehandle søknader om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning. Det er også slik at fordelingshensyn er vektlagt slik at søknader fra de med utdanning fra utenfor EU/EØS,

som er de mest ressurskrevende søknadene, må dekke en lavere andel av kostnadene enn utdannede fra Norge og EU/EØS. Bakgrunnen er at departementet er opptatt av at det ikke skal være urimelig vanskelig for helsepersonell med utdanning fra utlandet å få mulighet til å benytte sin kompetanse i Norge, og at Norge ikke kommer i en situasjon som kan gi for store utfordringer med rekruttering av helsepersonell utdannet i utlandet fordi Norge har vesentlig høyere gebyrer enn våre naboland.

Da forskriften trådte i kraft 1. mars i år, fikk norskutdannede som søker om autorisasjon via innmeldingslister redusert gebyret fra 1 665 kroner til 750 kroner. For norskutdannede med manuell søknad økte gebyret til 2 000 kroner. For utdannede innenfor EU/EØS økte gebyret til 2 500 kroner, og for utdannede utenfor EU/EØS til 3 500 kroner. Fra 1. desember 2023 trådte forskrift om godkjenning av helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra Storbritannia i kraft. Gebyret for utdannende fra Storbritannia og Nord-Irland er 2 500 kroner.

For søknader om spesialistgodkjenning for leger fikk alle en økning i gebyret. For legespesialister utdannet i Norge ble endringen fra 4 500 kroner til 5 000 kroner, for konverteringssøknader fra leger (dvs. leger med norsk autorisasjon og utenlandsk spesialistgodkjenning fra EU/EØS som søker om konvertering til norsk spesialistgodkjenning) ble gebyret endret fra 4 500 til 5 000 kroner, mens gebyret for legespesialister utdannet utenfor EU/EØS ble endret fra 4 500 kroner til 6 000 kroner. For tannlegespesialister økte gebyret fra 3 000 kroner til 4 000 kroner for norskutdannede, fra 4 500 til 5 000 kroner for konverteringssøknader og fra 4 500 til 6 000 kroner for tannlegespesialist utdannet utenfor EU/EØS.

4 Departementets vurdering og forslag

Gebyrene skal bidra til å finansiere Helsedirektoratets kostnader ved å saksbehandle søknader fra den som ønsker autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning eller godkjenning av etterutdanning for spesialister. Hovedhensikten med forskrift om gebyr ved behandling av søknad om autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning og godkjenning av etterutdanning for spesialister, var at gebyrene skulle stå i forhold til den kostnaden Helsedirektoratet har med å behandle de ulike søknadstypene. Endringen medførte blant annet høyere gebyr for søkere med utdanning fra utlandet.

Departementet erkjenner at størrelsen på gebyrene kan være med på å gjøre det vanskeligere for helsepersonell med utdanning fra utlandet å oppnå autorisasjon i Norge. Dette gjelder i særlig grad helsepersonell med utdanning fra land utenfor EU/EØS. Disse har betydelige utgifter før de kan få innvilget autorisasjon i Norge. Dersom deres utdanning blir vurdert som jevn god eller at søker har nødvendig kyndighet, må søker for å få innvilget autorisasjon først gjennomføre og bestå:

- språkprøve (gjelder alle helsepersonellgrupper)
- kurs i nasjonale fag (gjelder alle helsepersonellgrupper)
- kurs i legemiddelhåndtering (gjelder leger, tannleger, farmasøyt og sykepleier)

- fagprøve (gjelder leger, tannleger og sykepleiere)

Dette følger av forskrift 19. desember 2016 nr. 1732 om tilleggskrav for autorisasjon for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra land utenfor EØS og Sveits.

Kostnadene til gjennomføring av disse tilleggskravene innebærer store kostnader for søkerne. For eksempel koster kurs i nasjonale fag 16 000 kroner (uten kurs legemiddel-håndtering) eller i underkant av 30 000 kroner (inkludert kurs i legemiddel-håndtering). Fagprøven for leger koster ca. 50 000 kroner, og for sykepleiere ca. 12 000 kroner.

Dette viser at det er kostbart å søke om autorisasjon for helsepersonell med utenlandsk utdanning. Utgiftene kan oppleves som høye for søkerne og kan hindre at helsepersonell med utdanning fra utlandet får benyttet sin kompetanse i Norge. Disse søkerne har dessuten kompetanse som de norske helse- og omsorgstjenestene har et stort behov for.

Som vist i NOU 2023:4 Tid for handling — Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste, er det rekrutteringsutfordringer i tjenestene. Disse ville vært betydelig større dersom vi ikke hadde såpass god tilgang på utenlandsk utdannet personell, og det er en målsetning at søkere med utdanning fra utlandet i større grad skal kunne bruke sine kvalifikasjoner i helse- og omsorgstjenesten.

Departementet vurderer at kostnadene for autorisasjon og spesialistgodkjenning for helsepersonell utdannet i utlandet kan bidra til at kandidater fra utlandet velger andre nordiske land fremfor Norge. Selv om dagens gebyrstruktur til en viss grad hensyntar dette, mener departementet at det må etableres tiltak for å gjøre det mindre kostbart for utenlandsutdannede å oppnå autorisasjon og spesialistgodkjenning i Norge. Det å senke nivået på gebyrsatsene og redusere utgiftene til gjennomføring av tilleggskravene er slike tiltak.

Departementet foreslår derfor i dette høringsnotatet å redusere gebyrene slik at det blir rimeligere for helsepersonell med utdanning fra utlandet å få behandlet sine søknader om autorisasjon og spesialistgodkjenning i Norge.

Det foreslås at gebyr for behandling av søknad om autorisasjon fra helsepersonell utdannet innenfor EU/EØS og fra Storbritannia og Nord-Irland settes ned fra 2 500 kroner til 1 665 kroner, og for behandling av søknader om autorisasjon fra helsepersonell utdannet utenfor EU/EØS foreslås gebyret redusert fra 3 500 kroner til 1 665 kroner.

Videre foreslår departementet at gebyret for behandling av søknad fra leger og tannleger med spesialistgodkjenning utenfor EU/EØS reduseres fra 6 000 kroner til 5 000 kroner. Gebyret for behandling av søknad om bekreftelse av læringsmål for leger med delvis gjennomført spesialistutdanning i et annet land, jf. forskrift 8. desember 2016 nr. 1482 om spesialistutdanning og spesialistgodkjenning for leger og tannleger (spesialistforskriften) § 32, foreslås redusert fra 2 000 kroner til 1 000 kroner.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Gebyrene skal bidra til å delfinansiere Helsedirektoratets kostnader ved å saksbehandle søknader. En reduksjon i søkerens gebyr vil innebære reduserte inntekter for

Helsedirektoratet. Denne mindreinntekten skal kompenseres ved den foreslåtte bevilgningen på 13,5 millioner kroner, jf. Prop. 1 S (2023-2024). Den budsjettmessige omleggingen av mindreinntekten vil finne sted i behandlingen av RNB 2024.

Departementet forventer ikke at lavere gebyrer vil gi en betydelig økning i søkertallene, og endringene vil ha begrensede administrative konsekvenser. Endrede satser vil kreve justeringer i Altinn.

6 Forslag til endringer i forskrift om gebyr ved behandling av søknad om autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning og godkjenning av etterutdanning for spesialister

I forskrift 9. februar 2023 nr. 190 om gebyr ved behandling av søknad om autorisasjon, lisens, spesialistgodkjenning og godkjenning av etterutdanning for spesialister gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

For behandling av søknad om autorisasjon og lisens betales følgende gebyr:

Søknad om autorisasjon fra norskutdannede – automatisk saksbehandling	Kr 750
Søknad om autorisasjon fra norskutdannede – manuelle saker	Kr 2 000
Søknad om autorisasjon fra utdannede innenfor EU/EØS	Kr 1 665
Søknad om autorisasjon fra utdannede utenfor EU/EØS	Kr 1 665
Søknad om autorisasjon fra utdannede i Storbritannia og Nord-Irland	Kr 1 665
Søknad om lisens fra helsepersonell over 80 år	Kr 2 000
Søknad om fagområdelisens fra leger utdannet utenfor EU/EØS	Kr 3 500

§ 3 skal lyde:

For behandling av søknad om spesialistgodkjenning betales følgende gebyr:

Søknad fra leger med spesialistutdanning fra Norge	Kr 5 000
Søknad fra tannleger med spesialistutdanning fra Norge	Kr 4 000
Søknad fra leger og tannleger om konvertering av spesialistgodkjenning fra EU/EØS	Kr 5 000
Søknad fra leger og tannleger med spesialistgodkjenning utenfor EU/EØS	Kr 5 000
Søknad fra leger og tannleger med spesialistgodkjenning fra Storbritannia og Nord- Irland	Kr 5 000
Søknad fra sykepleier i klinisk allmennsykepleie	Kr 2 400

Søknad om bekreftelse av læringsmål for leger med delvis gjennomført spesialistutdanning i et annet land, jf. forskrift 8. desember 2016 nr. 1482 om spesialistutdanning og spesialistgodkjenning for leger og tannleger (spesialistforskriften) § 32	Kr 1 000